

УДК 658:504.03

DOI: <https://doi.org/10.37734/2409-6873-2026-1-13>

ТЕОРЕТИКО-ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ, ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ПАЛИВНО-МАСТИЛЬНИХ МАТЕРІАЛІВ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

Л. І. ПОЛЯТИКІНА

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку і оподаткування,
Сумський національний аграрний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1548-934X>

Анотація. *Мета статті* полягає в обґрунтуванні теоретико-практичних аспектів банківського кредитування, обліку та оподаткування руху паливно-мастильних матеріалів підприємств. **Методика дослідження.** При дослідженні поставленої у статті мети застосовувались методи системного аналізу та синтезу, економіко-статистичного спостереження і узагальнення. **Результати.** Пропонуються оптимізація структури банківського кредитування сезонного використання паливно-мастильних матеріалів на рівні окремих підприємств. Доведено, що забезпечення точності, прозорості і підзвітності у веденні обліку руху паливно-мастильних матеріалів сприяє ефективному використанню коштів банківського кредитування. **Практичне значення одержаних результатів** полягає у можливості застосування ряду положень проведених досліджень у сфері обліку і оподаткування руху паливно-мастильних матеріалів на підприємствах.

Ключові слова: оподаткування, паливно-мастильні матеріали, облік, надходження, вибуття, планування, банківське кредитування.

Постановка проблеми в загальному вигляді та зв'язок із найважливішими науковими чи практичними завданнями. Актуальність даної теми полягає у визначенні основних сучасних підходів до обліку та оподаткування надходження, збереження і використання паливно-мастильних матеріалів на підприємствах. Рівень забезпеченості підприємства виробничими паливом, визначає можливості підприємства для виготовлення продукції та подальшої її реалізації на споживчому ринку.

Аналітична робота при надходженні матеріальних цінностей є основною складовою для визначення на скільки є точною та об'єктивною оцінка основних показників діяльності підприємства – обсяг реалізації та фінансові результати підприємства. Правильна та своєчасна організація документообігу підприємства з надходження та вибуття паливно-мастильних матеріалів забезпечується правильною організацією підрозділів, оскільки кожна операція з вибуття та надходження повинна оформлятися відповідним первинним документом. Під час роботи підприємства в сучасних економічних умовах керівництво підприємства та бухгалтерія повинні вміти правильно прогнозувати використання виробничих запасів і на даній основі приймати управлінські рішення. [2, с. 20].

Для підприємства дана проблема буде завжди актуальною, оскільки, на його складах для успішного провадження виробничих процесів завжди повинні бути наявні певні запаси матеріальних

ресурсів, передбачених його потребою. У складах підприємства здійснюються процеси з надходження та вибуття цінностей, основне завдання аудиту, при цьому, виявити порушення при здійсненні даних операцій та вчасно повідомити керівництву підприємства. [1, с. 121]

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останніми роками питання обліку та аудиту наявності та руху паливо мастильних матеріалів висвітлювалися у роботах вітчизняних і зарубіжних вчених – Л.Гаврилюк, О. Акімова [1], А. Бойчук [3], К. Безверхий [2], Я. Гринчишиш, І. Дієсперова [4], Е. Животок, Т. Каменська, Л. Манжус [5], О. Ткаченко [7], та інших.

Разом з тим у теоретичному дослідженні проблеми функціонування обліку та аудиту паливо мастильних матеріалів бракує комплексного вивчення шляхів, пов'язаних з обліком та аудитором, а також з підвищенням ефективності використання паливно-мастильних матеріалів.

Формування цілей статті (постановка завдання). Метою дослідження є визначення теоретико-практичних аспектів банківського кредитування, обліку та оподаткування руху паливно-мастильних матеріалів підприємств, формування концептуальних підходів та опрацювання характеристик щодо удосконалення організації і методики обліку і оподаткування руху паливно-мастильних матеріалів та їх фінансування в аграрному секторі, а також управління ним. Провідними задачами дослідження є підняття оперативності та аналітич-

ності обліку, орієнтація на прийняття управлінських резолюцій.

Результативне та доцільне застосування банківського кредитування при фінансуванні руху паливно-мастильних матеріалів, якими володіє підприємство, необхідність розроблювання прибуткового механізму керівництва інвестиційними процесами характеризують актуальність дослідження та обумовлюють її мету.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Виробництво в умовах теперішньої економіки потребує повної уваги до особливості природно-кліматичних перспектив кожного регіону, а також їх мудрого споживання. Паливно-мастильні матеріали - горючі речовини, які спеціально спалюють для отримання тепла і подальшого його використання для інших потреб у будь-якій сфері життя людини. Паливно-мастильні матеріали повинні відповідати таким вимогам: легко займатися, мати високу тепловіддачу, мати відносно низьку собівартість виробництва, бути незмінними у своїх властивостях під час зберігання, не бути токсичними. За своїми фізико-хімічними властивостями, паливо являє собою природні або штучні пальні речовини, які використовуються як джерело енергії або являються сировиною для промисловості. [6, с. 21]

До паливно-мастильних матеріалів відносять бензини різних марок (залежно від октанового числа), автомобільне масло, тосоли, дизельне паливо. Паливно-мастильні матеріали отримують в результаті переробки нафтопродуктів і використовують у промисловості та народному господарстві. До паливно-мастильних матеріалів належать усі види бензинів, дизельне паливо, автомасла, мазути, і т. п. Для діяльності, пов'язаної з виробництвом та розповсюдженням паливно-мастильних матеріалів потрібні спеціальні документи: сертифікати відповідності та сертифікати контролю якості. [7, с. 366].

Так як всі паливно-мастильні матеріали є результатом складних хімічних і фізичних процесів, що проводяться над сировиною (нафтою), то виробництво цих продуктів можна здійснювати тільки на спеціалізованих хімічних підприємствах. У результаті переробки нафти на підприємствах отримують одночасно кілька видів паливно-мастильних матеріалів. Відділення більш легких фракцій дозволяє створювати бензини і дизельне паливо, а з більш важких виходять масла і мазут [2, с. 20].

Для того щоб поліпшити якість паливно-мастильних матеріалів в них вводять спеціальні добавки, що дозволяють досягти оптимальних показників для того чи іншого виду паливно-мастильних матеріалів. Так додавання спеціальних присадок дозволяє збільшувати октанове число бензинів.

Висновки по використанню пального за призначенням вирішуються на підставі його паспорта. Згідно показників пального, які наведені в паспорті можна зробити висновки про відповідність його стандарту та дає можливість оцінити застосування в окремих ситуаціях експлуатації транспорту. Також дані паспорта дають можливість передбачати будь які перебої в роботі двигуна від нормального режиму при використанні даного палива та провести необхідні регулювання та профілактичні заходи [7, с. 367].

Зазвичай підприємства мають у своєму розпорядженні та обслуговують автомобілі різного призначення. Приміром, автопарк невеликого підприємства має кілька легкових автомобілів з бензиновими двигунами, мікроавтобуси з дизельними двигунами, кілька вантажівок з бензиновими двигунами і кілька важких автомобілів з дизельними двигунами. Причому двигуни таких автомобілів різних конструкцій, різних років випуску і мають різні пробіги. Купувати багато різних масел в дрібно-фасовані тарі дорого через ціни, а купувати багато в бочках дорого з причини «мертвих» складських запасів. Для таких господарств оптимальним буде купувати універсальні моторні масла, які однаково добре підходять і для легкових, і вантажних автомобілів, і для бензинових двигунів і для дизельних двигунів. Істотні різниці економічних обставин визначають різноманітну структуру джерел фінансування, коли часто підприємства, враховуючи сезонний характер виробництва, змушені застосовувати банківські кредити. [3, с. 65].

Підприємства повинні вести облік виробничих запасів відповідно до діючого в Україні законодавства та стандартів бухгалтерського обліку, для забезпечення правильності та правдивості інформації щодо відображення їх реального стану, зберігання та використання.

На сьогодні сільськогосподарські підприємства мають важливе значення, оскільки вони використовують найновіші технології в всіх сферах землеробства, що дає змогу швидше та якісніше обробляти землю та отримувати високі врожаї від основних культур, які були вирощені на підприємстві. Особливу роль в цьому процесі відіграють паливно-мастильні матеріали. [7, с.366]

Підприємство Товариство з Обмеженою Відповідальністю «Вікторія» Сумської області планує свою діяльність, стратегію та тактику її ведення надалі, орієнтуючись на річну фінансову звітність, у якій відображаються безпосередньо, що в подальшому впливає на результати такої діяльності. Тому правильність їх відображення є важливим фактором у плануванні, а потім і веденні діяльності суб'єкта господарювання. Головною стратегічною метою ТОВ «Вікторія» являється забезпечення стійкої позиції на ринку, в наслідок

одержання високих прибутків. При аналізі результатів фінансово-господарської діяльності були використані матеріали підприємства за період 2022–2024 років. Виробничі показники господарства представлені у таблиці 1.

Розрахунки показали, що до основної спеціалізації даного господарства відноситься виробництво зерна, вирощування продукції свинарства. Найбільшу питому вагу в виручці підприємства займають зернові та зернобобові - 52,08% менша частка попадає на соняшник – 31,24% та вирощування свиней -8,71%. Дивлячись на те, що питома вага основної продукції від виручки по підприємству складає більше 30% можна вважати, що підприємство має більше ніж середній рівень спеціалізації. Досить високу частку в структурі виручки має пшениця озима-21,08%, кукурудза-25,20%, а соя має невелику кількість 8,0%. Робоча сила використовується досить ефективно. Кожний робітник обслуговує не один вид техніки, як нової так і більш застарілої, а в зимовий період займається ремонтом техніки. До мінімуму скорочені працівники управлінського апарату: кожен виконує роботу за сумісництвом, кожен працівник з адміністративного. персоналу може в повністю замінити іншого.

Найважливіший процес в обліку паливно-мастильних матеріалів є постійне їх вдосконалення. На підприємствах відбувається вдосконалення їх технічної та інформаційної бази, як основу автоматизованої системи контролю та

обліку паливно-мастильних матеріалів та застосування нових технічних засобів в програмному забезпеченні [5, с. 5].

В умовах автоматизованої системи обліку та оподаткування, інформація про облік паливно-мастильних матеріалів використовується значно швидше та точніше, ніж в умовах ручного паперового обліку. Автоматизований бухгалтерський облік в даному періоді є невід'ємною складовою частиною управлінської системи на підприємстві.

Зважаючи на обліковий процес управлінського апарату на підприємстві автоматизований облік паливно-мастильних матеріалів повинен відбуватися в умовах цілеспрямованого комплексного підходу. В організації паливно-мастильних матеріалів управлінська система має виконувати провідну роль, так як дана система забезпечує фінансову діяльність підприємства. Облік паливно-мастильних матеріалів тільки доповнює цю ланку в обліку.

Для забезпечення автоматизації та отримання інформації в організаційному процесі вважаємо за доцільне створення єдиної бази, яка дасть можливість: працювати віддалено з базою даних; вільний доступ в телекомунікацій; синхронність даних та збереження в базі; реквізитний пошук інформації; захист інформації користувача [3, с. 67].

Існує так званий розподіл корпоративних систем, які призначені в різних видах обліку та управління підприємства в локальних та корпоративних системах. Облік автоматизується по

Таблиця 1

**Організаційна та економічна характеристика господарства ТОВ «Вікторія»
та інтенсифікація виробництва**

Назва галузі та видів продукції в тис. грн	2022 р.		2023 р.		2024 р.		В середньому за 3 роки	
	Чистий дохід в тис.грн	Питома вага, %	Чистий дохід тис.грн	Питома вага, %	Чистий дохід тис.грн	Питома вага, %	Чистий дохід тис.грн	Питома вага, %
Зернові та зернобобове	225000,52	35,28	462232,0	56,93	796284,6	56,94	494505,73	52,0
Пшениця озима	35414,55	5,56	158448,9	19,52	406555,4	29,07	200139,63	21,0
Кукурудза	112963,13	17,71	290647,4	36,46	314067,2	22,45	239225,92	25,2
Ячмінь	11812,71	1,85	7447,71	0,2	53291,16	3,8	24183,86	2,54
Інша продукція	64810,13	10,16	5688,00	0,7	22370,82	1,62	30956,32	3,26
Культури олійних	3522,24	55,22	257582,2	31,73	506741,6	36,23	372182,67	39,2
Соняшник	250254,20	39,23	153080,9	18,86	486538,4	34,79	296624,54	31,2
Соя	101969,63	15,99	104501,2	12,87	20203,20	1,44	75558,13	8,0
Разом по рослинництву	577224,65	90,5	719814,2	88,66	1303026	93,17	866688,4	91,2
Свині	60454,53	9,5	92065,63	11,34	95509,28	6,83	82676,48	8,71
Разом по тваринництву	60454,53	9,5	92065,63	11,34	95509,28	6,83	82676,48	8,71
Всього по господарству	637679,18	100%	811879,8	100%	1398535,	100%	949364,88	100%

Джерело: розроблено за даними підприємства

локальних системах, при цьому дані в системах не є повними про підприємство [5, с. 7].

Окремою групою запасів є паливно-мастильні матеріали. В бухгалтерському обліку рух паливно-мастильних матеріалів ведеться на рахунок 20.3 «Паливо». Нафтопродукти є одними з затратних матеріальних цінностей, тому облік та контроль за ними має особливе значення.

При перевірці надходження, збереження і використання палива слід звернути увагу на те, що їх облік ведеться у кількісному та вартісному вираженні, оскільки запаси палива завжди пов'язані з грошовими коштами та їх оборотом. Кожна одиниця паливно-мастильних матеріалів має свою ціну придбання, тому доцільно перевірити відповідність реальному рівню цін закупівельні ціни запасів та зробити висновок про їх достовірність. Правильність визначення сум, витрачених на купівлю палива, також, повинна перевірятися та відповідати правилам оподаткування.

При проведенні контролю паливно-мастильних матеріалів слід, також, звернути увагу на правильність складання договорів з постачальниками, умови поставок, пред'явлення претензій у разі невиконання контрагентами договірних зобов'язань. У складському обліку слід перевірити правильність групування палива за марками, групами, видами та інше. Правильність оформлення карток та книги складського обліку, також, суттєво впливає на загальний результат перевірки на підприємстві [6, с. 23].

Кожне підприємство для зменшення собівартості продукції, яку воно виробляє шукає шляхи зменшення витрат. А так як значний відсоток в структурі витрат займають паливно-мастильні матеріали, і до того ж ціна їх росте з кожним днем, необхідно здійснювати належний контроль за даним видом запасів. Починаючи з закупівельної первісної вартості на придбання ПММ, їх оподаткування та списання у виробництво згідно затверджених норм [4, с. 429].

В основному всі підприємства які використовували в своїй діяльності транспорт спиралися на норми витрат палива затверджені наказом № 43, він мав назву «Норми витрат пального і мастильних матеріалів на автомобільному транспорті», але діяв цей наказ до 02.11.23 року. До цього часу нові норми не розроблені і не затверджені. Спираючись на це в ТОВ «Вікторія» самостійно розробили допустимі норми витрат палива виходячи з двигунів, якими обладнана техніка, моделі та технологічних операцій, шляхом проведення хронометражу. Дані норми затверджені наказом по підприємству та слугують посібником при списанні.

Основними документами для проведення перевірок, контролю та нагляду є первинні документи. На підставі яких ПММ надходить на підприємство та списується у виробництво. Як відомо з раніше

поданого матеріалу облік паливно-мастильних матеріалів унормовується НП (С) БО 9 «Запаси», витрати регулюються НП (С) БО 16 «Витрати».

Своєчасно, достовірно оформлені первинні документи сприяють достовірному бухгалтерському обліку руху палива. Важливу роль на формування собівартості продукції також відіграє оцінка при списанні паливно-мастильних матеріалів у виробництво. ТОВ «Вікторія» в обліку запасів використовує метод оцінки ФІФО згідно якого першими вибувають ті, за першими надійшли. Даний метод зазначений в наказі підприємства про облікову політику [1, с. 130].

Так як підприємства в своїй діяльності експлуатують чималий парк вантажних та легкових автомобілів, тракторів, комбайнів та іншої сільськогосподарської техніки то для забезпечення виробничого процесу застосовується велика кількість паливно-мастильних матеріалів. Дані запаси використовуються протягом одного виробничого циклу і їх вартість повністю переноситься на вироблену продукцію. Тому запаси палива постійно поновлюються, купуються нові, а також на складах обов'язково мають бути на залишках необхідна кількість. Через це для повсякденної роботи підприємства здійснюється безперервний оборот запасів. Враховуючи сезонний характер роботи, відносно значні кошти на придбання паливно-мастильних матеріалів, доцільно використовувати банківське кредитування, що на нашу думку, буде сприяти раціональному використанню коштів, що є в розпорядженні підприємства.

Паливно-мастильні матеріали є частиною оборотних активів, їх вартість постійно збільшується, тому на підприємстві має бути доскональний облік який забезпечить управління процесом придбання і використання палива. Крім цього має бути якісний детальний аналітичний облік, який залежить від кількості та різноманітності запасів. Це дасть змогу побудувати систему контролю та своєчасність у прийнятті управлінських рішень та формуванні внутрішньогосподарських аналізів та звітності [4, с. 430].

Облік паливно-мастильних матеріалів ведеться в розрізі номенклатурної назви запасу відповідно видаткових накладних на надходження (дизпаливо, бензин А-95, бензин А-95 (талони), масло гідравлічне YUKOIL-2710, Масло моторне AKCELA UNITEK 10W40 (API CJ-4), мастило пластичне Mobil Lux EP 0,18K і т.д.) та відповідно місць зберігання (МБО, бак техніки).

Для контролю залишків на складах та в баках наказом керівника створена постійно діюча інвентаризаційна комісія, яка відповідно до умов облікової політики кожного першого числа місяця проводить інвентаризацію залишків фактичних на складах та в баках і звіряє їх з обліковими. Крім

Таблиця 2

Форма визначення відхилень при перевірці наявності паливно-мастильних матеріалів в ТОВ «Вікторія»

Номенклатура	За даними обліку	За даними перевірки	Одиниця виміру
Бензин	10 300	10 300	л
Дизпаливо	35 000	35 000	л
Мастила	20 000	20 000	л

Джерело: розроблено автором за даними аналізу

цього приймання палива на склади підприємства відбувається за наступною процедурою: від постачальника палива приїздить бензовоз з супровідними документами як видаткова накладна, товарно-транспортна накладна, сертифікат відповідності. В ТТН є дані про кількість палива в кілограмах, тому за участю члена ревізійної комісії проводиться зважування повної маси (брутто) бензовоза і лише потім відбувається злив в цистерни, по закінченню якого бензовоз тарується. Підприємством при укладанні договору умовно допускається розбіжність в вазі +/- 20 кг. В решті випадків в разі більшої похибки складається акт розбіжності за участі водія, члена ревізійної комісії і бухгалтера [7, с. 366].

По закінченню робіт згідно технологічних процесів проводиться аналіз фактично використаного палива в розрізі техніки на 1 га та при збиранні на 1 тону в порівнянні трьох років. Даний аналіз дає суб'єктивно підійти до затверджених норм і це дає змогу зменшити затрати на вироблену продукцію, що приведе до зниження її собівартості.

Також на підприємстві згідно законодавства проводиться перевірка зовнішнім аудитом. Дану перевірку проводить аудиторська фірма «ЗЕВС» в м. Суми. Вона здійснює нагляд за ефективним використанням матеріальних цінностей в тому числі паливно-мастильних матеріалів. Контроль виключає як документальну перевірку первинних документів їх достовірний облік відповідно реєстрів та фінансової звітності, а до тож і фактичний контроль залишків. При проведенні аудиторської перевірки було розроблено форма відхилень в обліку і в аудиторській перевірці. Приклад розглянемо в таблиці 2.

Проводиться вибіркового аналізу шляхом тестування. На підставі цих даних формується висновок та рекомендації що подаються до керівництва підприємства. Зовнішній аудит забезпечує прозорість обліку на підприємстві, що викликає довіру у партнерів по бізнесу, а також законність операцій.

Висновки із зазначених проблем і перспективи подальших досліджень у поданому напрямку. Керівництву та бухгалтерії підприємств доцільно приділяти значну увагу обліку та оподаткуванню паливно-мастильних матеріалів щоб оптимально без податкових ризиків, включаючи банківське кредитування, організувати його ведення.

Крім того, доцільно запропонувати покращити системи внутрішнього контролю шляхом: створення наказу про внутрішній контроль і впровадити його роботу підприємств; прописати та встановити правила внутрішньої перевірки; проводити систематичну діагностику роботи на підприємствах.

Отже, як висновки можна констатувати, що раціонально організований облік є невід'ємною частиною і складовою економічної діяльності на підприємстві, саме він переконує власника в тому, що господарство успішно функціонує і буде працювати в подальшому та буде прибутковим. Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості застосування ряду положень проведених досліджень для подальшого проведення наукових досліджень у сфері обліку і оподаткування паливно-мастильних матеріалів на виробничих підприємствах.

Таким чином, введення у практичну роботу запропонованих нами пропозицій сприятиме подальшому поліпшенню обліку паливно-мастильних матеріалів, а також благодатно вплине загалом на фінансовий стан виробничих підприємств.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Акімова О. В., Гаврилук Л. О. Проблеми бухгалтерського обліку в умовах модернізації. *Науковий вісник ДГМА*. № 2. 2021. С. 127–132.
2. Безверхий К. Деякі питання організації обліку паливно-мастильних матеріалів: розрахунки за паливними картками. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2022. № 8. С. 14–21
3. Бойчук А.А., Лисяк М.С. Сучасні форми бухгалтерського комп'ютерного обліку та їх розвиток в Україні. *Наука й економіка*. 2017. № 1 (17). С. 65–67.
4. Дієсперова І.В. Економічний розвиток підприємств: сутність та планування. *Вплив обліку та фінансів на розвиток економічних процесів* (III міжнар. науково-практична конференція). м. Берегове. 15.06.2022. С. 429–431.
5. Манжус Л. М., Полятикіна Л.І. Інформаційне забезпечення документального оформлення операцій аграрного підприємства. *Технології XXI сторіччя*. зб. тез 29 міжнародної науково-практичної конференції. Суми. 2023. 22 листопада 2023 р. С. 5–7.
6. Маренич Т.Г. Сутність бухгалтерського обліку як системи економічного регулювання. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2017. № 2. С. 21–25.

7. Ткаченко О.С. Організація обліку паливно-мастильних матеріалів на підприємстві. матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції «Стратегічні пріоритети розвитку бухгалтерського обліку, аудиту та оподаткування в умовах глобалізації». м. Суми 19 листопада 2024 року. С.366–367.

REFERENCES:

1. Akimova O. V., Gavrilyuk L. O. (2021) Problems of accounting in the conditions of modernization. [Problemy bukhgalters'koho obliku v umovakh modernizatsiyi.] *Scientific Bulletin of the DSMA*. No. 2. P. 127–132. [in Ukrainian].
2. Bezverkhyi K. (2022). Deyaki pytannya orhanizatsiyi obliku palyvno-mastyl'nykh materialiv: rozrakhunky za palyvnymy kartkamy [Some issues of organizing accounting for fuels and lubricants: calculations based on fuel cards] *Accounting and Audit*. No. 8. P. 14–21. [in Ukrainian].
3. Boychuk A. A., Lysyak M. S. (2017) Suchasni formy bukhgalters'koho komp'yuternoho obliku ta yikh rozvytok v Ukrayini [Modern forms of computerized accounting and their development in Ukraine] *Science and Economics*. No. 1 (17). P. 65–67. [in Ukrainian].
4. Dyesperova I. V. (2022) Ekonomichnyy rozvytok pidpryemstv: sutnist' ta planuvannya [Economic development of enterprises: essence and planning] *The influence of accounting and finance on the development of economic processes (III International Scientific and Practical Conference)*. (Berehove. 15.06.2022.) P. 429–431. [in Ukrainian].
5. Manzhus L. M., Polyatikina L. I. (2023) Information support for the documentation of operations of an agricultural enterprise. [Informatsiyne zabezpechennya dokumental'noho oformlennya operatsiy ahrarnoho pidpryemstva]. *Technologies of the XXI century*. Collection of abstracts of the 29th international scientific and practical conference. (November 22, 2023. p. 5–7.) Sumy. [in Ukrainian].
6. Marenich T. G. (2017) The essence of accounting as a system of economic regulation. [Sutnist' bukhgalters'koho obliku yak systemy ekonomichnoho rehulyuvannya.] *Accounting and Audit*. No. 2. P. 21–25. [in Ukrainian].
7. Tkachenko O. S. (2024) Organization of accounting for fuels and lubricants at the enterprise. [Orhanizatsiya obliku palyvno-mastyl'nykh materialiv na pidpryemstvi.] *Materials of the III International Scientific and Practical Conference "Strategic Priorities for the Development of Accounting, Auditing and Taxation in the Conditions of Globalization"*. Sumy (November 19, 2024). P. 366–367.

Larysa Polyatykina. Sumy National Agrarian University. Theoretical and practical aspects of bank creditation, accounting and taxation of fuel and lubricants at enterprises.

Abstract. The purpose of the article is to substantiate the theoretical and practical aspects of bank lending, accounting and taxation of the movement of fuel and lubricants of enterprises. and to develop recommendations for improving the organization and methodology of accounting and taxation in the agricultural sector; as well as its management, which require solutions. **Research methodology.** In studying the goal set in the article, the methods of systemic analysis and synthesis, economic and statistical observation, and generalization were used. **Results.** Optimization of the structure of bank lending for seasonal use of fuels and lubricants at the level of individual enterprises is proposed, which requires the development of economic and legal mechanisms for the interaction of production, investment, market and social spheres of activity. It has been studied that accounting at enterprises is a complex and responsible process that requires compliance with legislative requirements and internal regulations. It has been proven that ensuring accuracy, transparency and accountability in keeping records of the movement of fuels and lubricants contributes to the effective use of bank lending funds. **The practical significance of the results** obtained lies in the possibility of applying a number of provisions of the research conducted for further scientific research in the field of accounting and taxation of the movement of fuels and lubricants at enterprises. The conducted fuel inspection allows minimizing the risk of significant errors in accounting. Therefore, when starting to inspect fuel and lubricant accounting, it is necessary to identify the most typical violations and, taking this into account, select the necessary inspection procedures. Rationally organized accounting is an integral part and component of economic activity at the enterprise, it is he who convinces the owner that the farm is successfully functioning and will continue to operate and will be profitable. The practical significance of the results obtained lies in the possibility of applying a number of provisions of the research conducted for further scientific research in the field of accounting and taxation of fuels and lubricants at manufacturing enterprises.

Keywords: taxation, fuels and lubricants, accounting, receipts, disposals, planning, bank lending.

Стаття надійшла: 02.01.2026

Стаття прийнята: 15.01.2026

Стаття опублікована: 30.01.2026